İSİM الإسمُ

Zamana bağlı olmaksızın kendi başına bir anlamı olan kelimelere isim denir.
İsimlerin Bölümleri: İsimler köklerine göre ikiye ayrılır:

Camid- (جامدٌ) : Bir varlığa isim olarak verilmiş olup, başka kelimeden türememiş kelimedir.

رأسٌ : baş
عَيْنٌ : göz
رَجُلٌ : adam

Müştak – (مشْتقٌ) : Bir fiil veya diğer bir isimden türeyen kelimedir.

فَتَحَ ــ مِفْتاح : anahtar – (açtı fiilinden)
طَبَخَ ــ مَطْبَخ : mutfak – (pişirdi filinden)
لَعِبَ ــ مَلْعَب : oyun yeri – (oynadı fiilinden)

Son Harflerine Göre İsimler:

1-**Sahih İsim**- (الإسم الصحيح): Son harfinde illet harfi bulunmayan isimdir. Bu isimler iraplarını zahiri olarak açıktan alırlar.

أسَدٌ : aslan
قَلَمٌ : kalem
سَحَابٌ : bulut

2- Maksur İsim :الإسم المقصور Son harfi şeklinde (ى) yazılan elif olup, elifden önceki harfin harekesi meftuh olan isimdir.

فَتىً : genç
معَنىً : mana
مستشْفىً : hastane

Maksur isimler irabını takdiri olarak alır. Yani alması gereken hareke açıktan konamadığı için zihnen takdir edilir. Örneğin :

جاءَ الفتَى :(Genç geldi) الفتى kelimesi fail ve merfudur. Ref alemeti ise elifi maksure üzerine takdir edilen mukadder zammedir.

رأيّتُ الفتَى : (Genci gördüm) الفتى kelimesi bu cümlede mefulü bih olması nedeniyle mensubtur. Nasb alemeti elif üzerine takdir edilen mukadder fethadır.

مررْتُ بالفتَى : (Gence uğradım) : الفتى kelimesi bu cümlede mecrur isimdir. Cer alameti, elifi mukaddere üzerine takdir edilen mukadder kesradır.

3- Menkus İsim –(الإسم المنقوص) Son harfi (ي) olup, bir önceki harfinin harekesi kesra olan isimdir.

المفْتي : müftü
القاضي : kadı, hakim
المُنادي : münadi, bağıran

Menkus isimin irabı: Ref halinde kelime sonuna zamme takdir edilir.

جاءَ القاضي : (Hakim geldi) القاضي kelimesi fail ve dolayısıyla merfudur. Ref alemeti ye üzerine takdir edilen mukadder zammedir.

هذا قاضٍ عادلٌ : (Bu adil bir hakimdir) cümlesinde قاضٍ haber olarak merfudur. Ref alemeti ise ye üzerinde takdir edilen zammedir. Telaffuz zorluğu nedeniyle ye hazfedilerek yerine tenvin getirilmiştir.

Nasb hali: Ya fetha aldığı için lafzidir.

رأيّتُ القاضيَ يحكمُ بينَ النّاس : (Hakimi insanlar arasında hükmederken gördüm) القاضيَ mefulü bih mensubtur. Nasn alemeti olarak sonuna zahiri fetha almıştır.

رأيْتُ قاضياً : (Bir hakim gördüm) قاضياً mefulu bih mensubtur. Nasb alemeti ise zahiri fethadır.

Cer halinde ya üzerine kesra takdir edilir.
سَلّمْتُ على القَضي : (Hâkime selam verdim)

4- **Memdud İsim-** (الإسم المَمدود) Sonunda zaid eliften sonra elifi memdude (اء) bulunan isimdir. İrabı sahih isim gibidir. Gayri munsarfitirler.
السّماءُ : gök
الصحراءُ : sahra
الحمراءُ : kırmızı